

בם. עם איז דע נאר אן ענין ווואס מען קען אַרְוִוִינְגָעֶמֶן פון אַחְסִיֵּפַ, אוֹן דאמ אַיְזַ, ווֹואַס נאָר קְרִיִּס - ווֹואַס דאמ אַיְז גַּעֲוּעַן סְבִּיעַי שֶׁל פָּסָח - זִיְנְגָעַן אַיְדַּן גַּעֲלִיבַּן בַּיִם יִם אוֹן האַבָּן זִיךְרָן גַּעֲוּעַן אַיְן בִּיאַת הַיּוֹם, בִּזְיכְּר אַז מַשָּׁה האַט זִיכְר גַּעֲדָרֶפֶט מַכְרִיחַ זִיכְר צוֹ גַּיְינַן ווַיִּיטָּעֶר - ווַיְסַע - בָּעַל כְּרַחְם (שְׁמוֹת טו, כְּבָב פְּרַשְׁׂׂי), ווֹואַס בְּפִשְׁטוֹת קְוֹמֶט אוִים אַז דָעַר "וַיְסַע" אַיְז גַּעֲוּעַן באַחְשִׁיפַ,

אוצר החכמה

ווֹואַס לְכָאוֹרָה אַיְז דאמ אלְקֹוח אַיְן אַזְאָרָפַן, אַז אַיְדַּן האַבָּן גַּעֲזָגֶט "זֵה אַלְיַי", "מְרַאַה בְּאַצְבָּעַו וְאָוָרְמַז", אוֹן דאמ אַיְז נִיט גַּעֲוּעַן נאָר בַּיִ יְחִידִי סְגוּלָה, נאָר "רַאֲתָה שְׁפָחָה עַל הַיּוֹם מֵשָׁה שְׁלָא דָאָרָפַגְדָּלִי הַגְּבִיאִיס", אַיְז בְּמִילָא בְּשֻׁעַת אַיְדַּן האַבָּן גַּעֲוּוֹאָסֶט אַז מְדָאָרָפַגְדָּיַן צוֹ קְבִּלָת הַתּוֹרָה, ווֹי קְוֹמֶט דאמ אַז זִיכְרָן זִיכְר אַזְוִי שְׁטָאָרָק פָּאָרָד-נוּמָעַן מִיטַּבְדֵי הַיּוֹם, אַז עַמְּשָׁה גַּעֲמֹזֶט זִיכְר ווַיְסַע - בע"ב, צוֹ גַּיְינַן מִקְבֵּל זִיכְר תּוֹרָה? זִיכְר ווֹאלְטַן דָאָר גַּעֲדָרֶפֶט גַּיְינַן מַצְעַע, אַפְּיַי אַז צִיוּוֹי פָּוֹן מַשָּׁה, ווְאַכְ'וָבַּכְאַז עַמְּשָׁה גַּעֲדָרֶפֶט זִיכְר ווַיְסַע - בע"ב?

מוֹזָעַן מעַן זָאָבָן אַז דָעַר גַּילְוִי אלְקֹוח בְּשַׁעַת קְרִיִּים האַט בַּיִ זִי גַּעֲפּוּעַלְטַ, אַז זִיכְר זָאָלָן זִיךְר ווּוּלָן פָּאָרָנְעָמֶן מִיטַּבְדֵי הַיּוֹם, אוֹן דָעַר גַּילְוִי גּוֹפָא האַט גּוֹרָם גַּעֲוּעַן דָעַרְצָוַן, אַז ווּעַן נִיט דָעַר כְּפִי, פָּוֹן מַשָּׁה רְבִינָנוּ ווֹאלְטַן זִיכְר דָאָרָטָן ווַיִּיטָּעֶר גַּעֲלִיבַּן.

איַז דָעַר בִּיאַור בְּזָה בְּפִשְׁטוֹת: דָעַר אוּבְּעַרְשְׁטָעַר האַט דָאָר צוֹ-גַּעֲזָגֶט אַבְרָהָם אַז "וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא בְּרַכּוֹשׁ גַּדוֹלָה", ווֹואַס דַעְרָפֶאָר האַט גַּעֲדָרֶפֶט זִיכְר זָאָבָן דָעַר "וְשָׁאַלְהָ אֲשָׁה מַעֲבְנָחָה גּוֹ", כָּלִי כְּסָף וּכְלִי זְהָבַּ", אוֹן דַעְרָפֶאָר האַבָּן אַיְדַּן זִיךְר עַוּסָק גַּעֲוּעַן אַיְן בִּיאַת הַיּוֹם, בְּכָדֵי צוֹ מַקְיִים זִיכְר דִי מַצְוָה פָּוֹן "זְוַאַחַ"כְ יָצָא גּוֹ", מַשְׁאַ"כ אַוִּיף גַּיְינַן צָן קְבִּלָת הַתּוֹרָה האַבָּן זִיכְר נִיט גַּעֲהָאָט קִיְיָן צִיוּוֹי, אוֹן דַעְרָפֶאָר אַז בַּיִ זִיכְר גַּעֲוּעַן אַפְּגָלִיְיגַט אַז אַזְאָר אַוִּיף ווֹואַס זִיכְר זִיְנְגָעַן מַצְוָה קְוֹמֶט פָּאָר אַעֲנִין ווֹואַס זִיכְר זִיְנְגָעַן נִיט גַּעֲוּעַן מַצְוָה אַוִּיף דָעַם,

אוֹן הַגָּם אַז עַמְּשָׁה שְׁטִיטִים "בְּהַזְכִּיר אֶת הַעַם מִמְצָדֵים חַעֲבְדָוֹן אֶת הַאַלְקִים עַל הַהָר הַזָּה", אַז דַעְשָׁטָנָס אַיְז דָעַמ גַּעֲזָגֶט גַּעֲוּוֹאָרָן צוֹ מַשָּׁה, נִיט צוֹ אַלְעַ אַיְדַּן, אוֹן נַאֲכְמָעָרָה: דָעַר "בְּהַזְכִּיר גּוֹ", אַיְז נִיט גַּעֲוּעַן אַצְיוּוֹי אַוִּיף גַּיְינַן צוֹ מַחַת; דָעַר אוּבְּעַרְשְׁטָעַר האַט נאָר אַנְגָּעָזָגֶט מַשָּׁה רְבִינָנוּ ווֹי ווּעַט זִיכְר זָאָבָן דָעַר סְדָר הַשְׁחָלָלָה הַמְאוֹרָעָות,

וּבְמִילָא, ווּבְיַאֲלָד אַז סְאַיְז נאָר גַּעֲלִיבַּן בִּיאַת הַיּוֹם (וֹואַס דָאָם אַיְז מִזְבְּחָה בְּפִשְׁטוֹת אַז זִיכְר זִיְנְגָעַן גַּעֲלִיבַּן צְוִילִיב דִי בִּיאַת ווֹואַס אַיְז נאָר אַיְבְּעַר גַּעֲלִיבַּן, ווֹאָרוֹם אַוִּיבַּעַד עַמְּשָׁה שְׁוִין נִיט גַּעֲלִיבַּן קִיְיָן בִּיאַת, אַיְז ווֹואַס האַבָּן זִיךְר דָאָרָטָן גַּעֲהָאָט צוֹ טָאנַן - אַיְז אַמְדָבָר בְּלַחְיִי מִזְוְשָׁב אוֹן ווֹואַס האַבָּן זִיךְר גַּעֲדָרֶפֶט כְּפִיְיתָוּ שְׁלָמָה אַוִּיף אַוְעַקְבִּיגִיָּן פָּוֹן דָאָרָטָן), אַיְז עַפְדִּין זִיְנְגָעַן זִיכְר גַּעֲוּעַן מהוֹיִיב צוֹ מַקְיִים זִיכְר דָעַם "וַיִּנְצָלוּ אֶת מַצְרִים",

- אוֹן דאמ האַט נִיט קִיְיָן שִׁיכְכָּה צוֹ דִי שְׁקוֹוּט אַוִּיבַּעַד אַיְדַּן האַבָּן גַּעֲהָאָט אַדְיַין פָּוֹן בְּגַנְגַּעַן צִי נִיט וּכְוֹן, ווֹאָרוֹם דאמ אַיְז קִיְיָן נַפְקָה מִיטַּבְדֵי בְּנָבוֹעַ דָעַם עֲנִין -

ווֹואַס דאמ אַיְז דָעַר בִּיאַור בְּפִשְׁטוֹת, ועַד זְיכָר בְּפָנִים יוֹתָה העֲנִינִים: דָעַר צִיוּוֹי פָּוֹן "וְשָׁאַלְהָ אֲשָׁה וְגּוֹ", אוֹן דָעַר עֲנִין פָּוֹן "וַיִּנְצָלוּ אֶת

- מַצְרִים -

זְנַחַת הַתְּמִימָנִים

צאריס", איז געוווען (בפנימיות העניניות) צוליב בידור הניאצ'ווצה
וואס ס' זיגנון געוווען איז די כלים פון די מצריים, וואס דאס
אייז אוירן מבואר אין נגלה, אונז זוי רש"י איז מפ' אויף "ויקם
שדה עפרון" - "תקומה היתה לו וכוכו", איז דורכדעם וואס דער שדה
אייז אדרויס פון עפרון'ס רשות אונז איז ארין צו אברהסן - וואס
א' היל' אברהס - איז געווואדען א' שיבוי אונז אעל' אין דעם פועל,
ועד"ז בנוגע צו די כל'י כסף וכלי זהב צו פון די מצריים,

אונז וויבאלד איז דאס איז געוווען א' מצוה שא"א לעשותה ע"י
אחרים, איז ניט נאר וואס דאס וווערט ניט נדחה מצד לימוד התורה,
נאר אדרבה - מ' איז מבטל ח"ת צוליב דעם, אונז וויב אלטער רביה
ברידינגט דאס אראפ בשו"ע שלו אונז אוירן אין אגה"ק, וואס דערפונ
אייז פארשטיינדייך, סי' מzd שוו"ע, סי' מzd חסידות, סי' מzd
סבל, איז יומולט האבן זיך אידן בעדרפנס פארנעםן מיט ביזת הים,
נית קוקנדיך אויף דעם וואס מ' דארף גיין צו מ"ח,

- דערביי איז דא א מאמר המוסגר, א' עניין בלתי מובן למורי:
ס' איז דאך געוווען "וינצלו את מצרים", אונז וויב די גמ' איז נאר
מדגיש און דעם, איז "עשואה במצולה שאין בה דגים", אונז "במצודה
שאין בה דגן", איז ס' איז דארט גארנט געליבן, זאפע"ב איז
אוירן געוווען ביזת הים, אונז ביז איז גדרלה ביזת הים מבית מצרים
ואין באן מקומו -

עפי"ז איז אבער דורך ביאור לאירך גיסא: וויבאלד איז
זיער פארנעםן זיך מיט ביזת הים איז געוווען עפ"י ציווי הקב"ה,
אונז דאס איז געוווען און עניין נעה כנ"ל, פארוואס איז טאקו
געוווען דער עניין פון "ויסע משה את העס" - פארוואס האט משה
רבינו מסיע געוווען די אידן פון יס סוף בעל ברחם?

אמת טאקו איז ס' איז א דבר בידור איז דאס וואס משה רבינו
האט איז געתאן איז דאס געוווען עפ"י ציווי הקב"ה, איז דער
וואיבערשטער האט אים איז געהייסן, איז דאס אבער בלוייז ארייבער-
געשטעט די קשייא פון משה רבינו אויפן אויבערשטן: פארוואס האט
דער אויבערשטער געהייסן משה רבינו עד זאל מסיע זיין-די אידן
פון יס אונז אוועק נעמען זיך פון די עבודה פון ביזת הים?

אייז דער ביאור בזה: די בידורים וואס זינגען תלוי בזמן,
ע"ד וויב די מצוות שהזמן גראם, איז אין דעם זמן איז דאס א
מצואה, אבער וווען עם ענדיקט זיך די זמן פון דער מצואה - וווען עם
ענדיקט זיך זמן - איז דאס שויז ניט קיין מצואה,

ע"ד וויב די מצואה פון אכילת מצה, איז דא דער ציווי
"سبעת ימים תאכלו מצות", אונז מ' דארף עסן מצה זיבן טאג, וונגלויז
(אוירן) און אכטער טאג, איז אין די טאג איז אכילת מצה א' מצואה,
אבער נאר די זיכן - אכט טאג איז דאס שויז ניט קיין מצואה;
ולכארה, וווען מ' עסט מצה איז דאס וויב מ' עסט אלקטה וויב ס' איז
מבואר אין חסידות, איז פארוואס זאל עד ניט עסן מצה אוירן נאר
די זיבן - אכט טאג? די מצה האט זיך בית געבעטען, די ווועلت האט
זיך ניט געבעטען, דער איד וואס עסט די מצה האט זיך ניט געבעטען
(נאך די טאג), איז פארוואס זאל ניט זיין די מצואה פון אכילת מצואה
א ניגענטע טאג וכוכו? נאר די הסברה בזה איז: איז אוים -

- געשטעט -

הנחת החרט, בלתי מוגה

געשטעלט די מצוה פון אכילה מצה - איז דאס איז בארכוונדז מיט א זמן מיוחד; אין דעם זמן איז דאס א מצוה, אבער נאכэн זמן איז דאס שוין ניט דער עניין; ועד"ז איז דאס אויך בנוגע צו אלע מצוה וואס זיינגען חליין בזמן: איז דעם זמן וואס מ'דריך מקיים זיין די מצוה איז דאס א מצוה, אבער ווען עס ענדיקט זיך די זמן פון קיוס המצוה איז שוין ניטה די מצוה,

פונט פונט

פונט פונט

אייז לאחדי מ"ח זיינגען די אלע ענינים ווי חוורה האט אויס.. בעשטעלט די זמנים פון קיוס המצוה, און פאר מ"ח האט דער נויהן התורה אויסגעשטעלט די זמן מיוחד פארן קיוס פון יעדער מצוה, און ווען עס ענדיקט זמן מיוחד זה איז דאס שוין אויס מצוה,

ועד"ז אייז געוווען איין דעם ענין: איז דעם זמן וואס די איידן האבן זיך עורך געוווען בבייחת הים, אייז דאס טאקע געוווען אמצוה פון דעם אויבערשטן, איז אמצוה נעלית בייחר וכוכב, ובמילא האבן זיך איידן דעמאלאט פארנוומען מיט בייחת הים, און זיין זיינגען געלעגען איין דעם אינגןץן, דאס איז אבער אלץ איין דעם זמן; ווען עס איז אבער געקומען דער ציוויי פון דעם אויבערשטן איז אייצטער דארפֿך זיך איידן אנהייבן גרייטן זיך צו קבלת החורה - אן אנדען עבדה, האט זיך געענדייקט די זמן פון קיוס מצוה זו ובמילא אייז דאס געוווארן אויס מצוה, און דערפֿאָר האט זיך משה רבינו מסיע געוווען פון י"ס בעל ברחים, ווארטס עס האט זיך דעמאלאט געענדייקט די זמן פון די עבדה, איז דאס שוין ניט געוווען קיין מצוה,

און דאס איז וואס מ'זאגט איז משה רבינו הסיעס בעל ברחים, וואס ס'אייז ניט דער פירוש בזה איז דיבודו של משה האט זיך געזוואונגען צו אוועקגיין פון י"ס, און דאס מיינט בע"כ, נאר דער פירוש בזה איז זיך זיינער פריערדיקט מצב איז זיינער אוועקגיין פון דעם געוווען איין אן אויפֿן של בעל ברחים, ווארטס די איידן זיינגען געוווען אינגןץן אריענגבסטאן איז די עבדה פון בייחת הים, ואידראבה: וויבאלד איז די איידן זיין זיינגען דעמאלאט געטאָגען איז דעם מעמד ומצב פון "זה א- לי ואנוהו" - מראה באצבע ואומר זה, האבן זיך עריך געוווען איין בייחת הים מיט נאך מער חיוח: ווען א איז וויאים איז דער אויבערשטעד שטייט און קווקט זיך צו ווי ער איז מקיים אמצוה, טוט ער דאס מיטן גרעטען חיוח, און וויבאלד איז זיך זיינגען דעמאלאט געוווען מיוחד אינגןץן מיט די עבדה פון בייחת הים - דאס איז געוווען זיינער גאנצן מציאות, איז די אוועק- גיין דערפֿון איין אן אויפֿן פון בעל ברחים, לויט דעם מצב איין וועלבן זיך זיינגען פריערד געטאָגען,

און דערפֿון האט מען ארטויס די הוראה איז אפֿילו ווען א איז אינגןץן אינגןגען איז א געוויסע עבדה, מ"מ, ווען עס קומט די זמן וואס ער דארפֿ אנהיבן א צווייטער עבדה, פֿוד ער אוועקגיין פון די עבדה "בעל ברחים", אבער דאס איז באופֿן כזה איז ביה עס זאל דערנאר זיך "אתה חי" - עד הייבט אן לעבן איז אנדיען עבדה,

ד.ה. איז אפֿילו אויב ער איז פארנוומען מיט אן עבדה געלית, פונדעסטוועגן, ווען עס קומט ער ציוויי פון משה רבינו, און "אחסטרתא דמשה בכל דרא ודרא" (ח"ז חס"ט), ביז צו כ"ק מ"ר"ח נשיא דורנו, איז איצטער איז די זמן וואס ער דארפֿ גיין לערבען

הנחת הח' בלתי מוגה

... תורה -

יורה און מקבל זיין די תורה, גיט ער אוועעך מעבודתו הקודמת
בעל ברחו (לויס זיין פריערדיקן מאובן ניל) און עד לייגט זיך
אריין איבגאנץ אין די הכהנות צו קבלת התורה ולימוד התורה
וכו' מיט זייןGANZCHIOT.

און דאס איז וואס מ'זאגט זמן תורה לחוד וזמן חפלה
לחוד, און ביידע פון זיין דארפֿן זיין אין אופֿן פון "בכל
מאדר", ד.ה. איז ווען עס איז זמן חפלה דארף עד (דעםאלט) ליגן
איינגעאנץ אין עבודה החפלה, און אין אופֿן פון "בכל מאדר"
- בל"ג, ואעפֿכ, ווען עס ענדיקט זיך זמן חפלה און עס קומט די
צ'יט זואס ער דארף לערבען תורה, מוז ער אוועקגיין - "ויסע" -
פון עבודה החפלה און ארײַנטאָן זיך אין לימוד התורה, און ליגן
(אויר) אין דעם איינגעאנץ, אין אין אופֿן פון "בכל מאדר" (בן ניל)
- בלי' גבולם.

און דאס איז איינער פון די הוראות פון אחש"פ, אין דעם
ענין פון "ויסע" (בע"כ) - איז פון א אידן מאנט מען א דבר
והיפוכו: אין דעס זמן מוז ער ליגן איינגעאנץ אין דעם עניין,
מיט זייןGANZCHIOT, ביז איז זיין אוועקגיין פון די עבודה
אייז בעל ברחו (פון זיין מצב הקדום), ווארום ער איז ארײַנטאָן
לגמריא אין דעם וואס ער טוט), און פונדעסטעונג, ווען עס קומט
די צ'יט אין וועלכע ער דארף זיין א צווייטער עבודה, גיט ער
אוועק פון זיין פריערדיקע עבודה און לייגט זיך ארײַן איינגעאנץ
אין די צווייטער עבודה,

עד זוויי די סיפור וואס כ"ק מ"ח האט דערציילט, איז איז
מל האט ער צוגעוקט צו א סוג אנטים וואס האט זיך פאָרְדְּבָּקְט
אייז "אחד", האט אים דערנאָך יונדר געזאגט "פאָסטע אַיִּינָעַ מִינּוֹטָעַ"
[וואס יונדר איז געוווען א דיטש' ישאָאַיד, האט ער געזאגט
"פאָסטע אַיִּינָעַ מִינּוֹטָעַ"] - איז ער האט זיך פאָרְדְּבָּקְט אייז "אחד"
א גאנצע מינוט, וואס יונדר איז דאר געוווען אין איס אמת, האט
ער געקוקט אויפֿן זיגיגער בחילה הדביקה ובסוף הדביקה שלו,
נון דערנאָך האט ער (זיך באַדִּימָט און) געזאגט "פאָסטע אַיִּינָעַ
מִינּוֹטָעַ" - ער האט זיך פאָרְדְּבָּקְט אייז "אחד" א גאנצע מינוט,
וואס דאס איז דאר א וּוַיְלָדָעַ הנגהה, ס' איז דא איזיגנע
וואס ווילן דאס (די הנגהה) אנדרפֿן דרך אַרְצָה (און דאס איז עפֿי
תורה) וכו', אבער באמת איז דאס הייך פון דרך אַרְצָה (און היפֿר
התורה?), דאס איז א וּוַיְלָדָעַ הנגהה, און מ'דארף דאס שולל זיין
לגמריא; אבער די נקודה וואס מ'דארף פון דעם אפלערבען איז,
בן ניל, איז אע"פ איז ער לייגט איינגעאנץ אין זיין דביקה ב"אחד",
וואס איז זיך דארף דאר זיין, פונדעסטעונג, ווען עס ענדיקט זיך
די זמן פון די עבודה און עס קומט די צ'יט וואס ער דארף טאן
א צווייטער עבודה, דארף ער אוועקגיין פון זיין דביקה און
ק"ש און ארײַנטאָן זיך אין די אנדערע עבודה,

און דאס איז גווע אין אלע עניבים: עס קען זיין איז איז
זאל בי זיך טראכטן: זיין עבודה איז בלוייז קיום המצוות, ער גיט
צדקה וכו', און ער טוט מיט גדרויס חיוח וכו', און דאס איז כל
עסקו, זאגט מען עם איז קטש ער לייגט טאָקע איינגעאנץ און קיומ

-- הנטוועם --

הנחתה התי, בלתי מוגה

המצוות ונחיתנות הצדקה וכו', פונדעתסטעיזונג, וווען עם קומט די ציינט וואס מ'ดารף גיין מקבל זיין די תורה, דארף בי עט זיין "ויסע" -- ער זאל אוועקגיין פון זיין עובודה בקיום המצוות אונז עצן זיך ערבען תורה, אונז לערבען תורה מיט א' חי'ות וכו' - ליגען אינגעאנצן אין לימוד התורה,

ועד"ז פארקערט: ער וואס זיין גאנצער ענין איך לימוד התורה, ער לערנט תורה די גאנצע ציינט, איך אבער וווען עט קומט די ציינט וואס מ'ดารף טאן אין הפצת המיעיננות, דארף ער אוועק גיין פון זיין לערבען אונז זיך עוסק זיין בהפצת המיעיננות חוצה; אע"פ איז ער קען דאך בי זיך טראכטן: וואס האט ער וואס צו גיין אין חוואה (אונז טאן דארטן אין הפצת המיעיננות והפצת היהדות וכו')? ער ווועט בעסער בליבען אין "פניט", ער ווועט מקיים זיין דער ענין פון - ווי מ'האט געליענט אין די פרידערדיין סדרה - וומפחה אהל מועד לא תצאו גו", ער ווועט זיכן אונז לערבען תורה; יאגט מען עם איז וווען עט קומט ער זימט אונז ער דארף טאן אין הפצת המיעיננות, איך באטש ער זימט אונז לערנט תורה, דארף איצטער זיין "ויסע" - דו דארפסט אוועק גיין פון דעם מעמד ומצב באופן של "בעל ברוח" אונז עם דארף בי דיר אנהייבן "אחה חי" - אנהייבן לעבן - אין אנדער עובודה, אין די עובודה פון הפצת המיעיננות חוות, אוועקגיין אין חוות אונז מפייך זיין דארטן די מעיננות מיט א' חי'ות וכו'.

ועד"ז בנוגע צו עובדות התפללה: עם קען דאך זיין איז איד זאל זיך עוסק זיין אין לימוד התורה וקיום המצוות, אונז מיט א'יות, איך אבער וווען עט קומט די ציינט אין וועלבע ער דארף זיך עוסק זיין אין עובדות התפללה, דארף ער אוועקגיין פון זיין עובודו בליימוד התורה וכו', אונז אנהייבן ער זימט זיין אין עובודת התפללה, אונז אין תפלה באריכות וכו', אין אונז אופן פון "בכל מادر", ואדרבא: ווי קען עט טאקע זיין איז איד זאל לערבען תורה אונז טקינט זיין מצוח מיט אונז אמרת' ע' חי'ות, איך דאס עי"ז וואס ער איז זיך פרידער מתבודז אונז גדלות הא-ל ושלמות האדם (וואס די החבוננות איז מושיע' חי'ות אונז עובודת ה'), וואס דאס איז ער ענין פון עובודה התפללה, איך דורךדעם וואס ער דאווענט' ווי ער דארף צו זיין, ביז אין אונז אופן פון "בכל מادر", איך אויך שפער וווען ער גיט אוועק מבהכ"ג להם"ד איך ניכר אין זיין לימוד התורה (טלחרי התפללה) די חי'ות וואס ער האט געהאט וווען ער האט געדאווענט - ער איך ממשיך ער ענין פון "בכל מادر" (שבתפללה) אין זיין לימוד התורה, איז ער לערנט מיט א' גרעעסער עיזו'ה וכו'; ועד"ז שפער וווען ער גיט אוועק מביהם"ד איז הניג ביהם מנהג דרך ארץ - אין די עובודה פון קיומ המצוות, איך אויך ניכר אין זיין קיומ המצוות די חי'ות פון עובודת התפללה, איז אויך זיין עובודה בקיום המצוות איך אין אונז אונז אופן פון "בכל מادر". אונז דאס איך די כלות' דיקע הסברה אין דעם ענין פון "ויסע", כנ"ל, איז דאס וואס מסה רבינו האט געדארפט מסיע זיין די אידן בע"כ איך דאס דערפאר וואס די אידן האבן זיך עוסק געווען בבייחת הים עפ"י ציווי הקב"ה,

- וואס -

הנחת הת' בלתי מוגה

וואס דאס גיט דאר א הסברה אין נאר אין עניין וואס איז ניין פארסטאנדייק: צוליב וואס האבן זיך די אידן פארנומען איזוי פיל מיט ביזה הים, צו געמען די זהב וכסף וכו', לבאודה וויבאלד איז זיך זיינען דערנאך געגאנגען אין א מדבר, איז די גאנצע זהב וכסף וכו', געוווען לא כל חועלח? אין א מדבר קען מען ניט האבן קיין שום חועלח פון זהב און כסף וכו', איז וואס האבן זיך די אידן פארנומען איזוי פיל מיט ביזה הים, וויבאלד איז פאר זיך איז סי ווי ניט געוווען קיין חועלח אין דעת? און (אויך) אויב עם וואלט מקוים געוווען דער עניין פון "איילו זכו" וואלט יציאת מצרים געוווען די גאולה שלימה - וואלט מען זיכער ניט געדארפט האבן די זהב וכסף מיט די אלע עניינים, איז וואס האבן זיך די אידן בעיגט נאר דעת? און כדי לKNOWN (זאכן) מחרבי אומות העולם איז געוווען בענוג איבערן קאפ דאס וואס זיך האבן בעהאט פון ביזה מצרים (אן ביזה הים),

נאך עפ"י הנ"ל איז דאס פארסטאנדייק: וויבאלד איז דאס

(זיעדר פארנומען זיך מיט ביזה הים) איז געוווען עפ"י ציוויל הקב"ה (כדי עס זאל זיך "יצאו ברכוש גדול" און דער עניין פון "וינצלו את מצרים"), האבן די אידן בעטאן אין דעת מיט א חיוח, ניט ארין גיענדיק אין קיינע חשבוניות, און אין טראכטן - צי זיך וועלן האבן פון דעת אהועלח צי זיך וועלן ניט האבן פון דעת קיין חועלח, נאר וויבאלד איז דאס איז ציוויל הקב"ה, איז מען דאס מקוים בשמה איפילו אויב עד זעם ניט אין דערויף קיין חועלח פאר אים,

און דאס איז אויך א הוראה לכל או"א בעבודתו: איפילו אויך א איז זעם ניט וואס פאר א חועלח ער דזעט האבן פון זיין עבודה בקיום המצוות, אדרער ער זעם ניט וואס פאר א חועלח עם איז דאס איז זיין לעדנען חורה, אדרער ער טראכט איז ער האט ניט קיין חועלח פון זיין דאוועגען, איז נאר וויאס דארף ער זיך פארנומען מיט די עניינים פטזק חיים ושמחה וכו' - לערנט אונד אחש"פ איז דעת עניין פון "ויסע" איז וויבאלד ער האט א ציוויל פון דעת אויבערשטיין, צי איז דעת עניין פון קיום המצוות, צי ער עניין פון לימוד החורה, צי ער עניין פון עבודה החפללה, איז איפילו אויב ער זעם ניט איז דעת לכורה קיין חועלח, מ"מ וויבאלד דאס איז דעת אויבערשטיין א ציוויל, מאכט ער ניט קיינע חשבוניות, און ער לייגט זיך ארין איז דעת אינגןץן, מיטן בגיןן חיים, ביז איז זיין אוועקיין פון דעת אין אופן פון "ויסע מהה" - בעל ברחו.

וואס דאס איז בכללות די הוראה פון אחש"פ וואס דעתאלט איז געוווען "ויסע מהה אם העם", און די כוונה בזה איז איז פון יציג"מ זאל דאס נ משך וווערן בכל השנה כולה, ע"ד ווי ער עניין פון יציג"מ: חג הפסח בכלל, איז דאר ידוע וואס כ"ק מוח'ח האט מבאר געוווען צארו וואס ער אלטער דבר האס ניט ארין געשטעלט איז סידור "חסל צידור פסח" - וויל פסטה ענדיקט זיך ניט נאר דאס וווערט נ משך שטענדיך,

וואס דאס איז דאר אין אופטו לבבי די אנדערע ימים טובים פון שבועות און סוכות, גם איז די השפה פון יעדר יו"ט וווערט

- נ משך -

החתה הח' בלתי מוגה

נברך בכל הסנה כולה - די השפעה פון שביעות און חג הסוכות
ווערטן אויר נמשך על כל השגה כולה, איך דאס אבער בלוייז די
השפעות פון דעם יו"ט וווערטן נמשך בכל הסנה אבער בית די יו"ט
אליעין, מסא"כ בנוגע צו חג הפסח וווערט די יו"ט אליעין נמשך בכל
הסנה כולה, פסח ענדיקט זיך ניט, נאר ס'אייז פאראן די יו"ט פסח
עצמם בכל ימאות הסנה,

ועד"ז בנוגע צו שביעי של פסח און דער ענין פון קרי"ט
זכו, ועד"ז דארף דאס זיין בנוגע צו אחס"פ מיט די אלע הוראות
ולימודים פון אחס"פ - איך די כוונה בזה זיין זאלן נמשך וווערט
בכל הסנה כולה,

און בשעה ס'אייז דא די עבודה און די הוראה האמורה לעיל
אין דעם עניין פון "ויסע" (בע"כ) צו גיין מקבל זיין די חורה,
ווערט די עבודה די הכהה עס זאל בקרוב ממש זיין דער ענין פון
ויעס את העס צו מקבל זיין חורחו של משה בגאולה האמיתית
והשלימה, וואס דאס איז חליי במעשינו ועובדתנו איצטער בסיווב
זמן הגלות, ובשםחה וטוב לבב.

ג. אויב דאס איז איז איז בנוגע צו דער בירדור פון כספ וזהב
כפסטו בגשמיוח, איז אידן זיין געלעגן אינגעאנצן אין ביזח
היס צו מבדר זיין און מעלה זיין די ניצוצות שבהזה, ביזח איז משה
רבינו האט זיין געדארפט אוועקגעטען מעבודה זו בעל כרחם כנ"ל -
עכ"כ איז דאס איז איז זיין זיין ברוחניות העניניות, ד.ה. בנוגע
זו אידן, וווען עס קומט צו מבדר זיין א צוועיטן אידן,
ד.ה. איז עס קען דאר זיין איז איז זאל טענה, ער האט
שוין מקרוב געוווען איז פיל און איז פיל אידן צו אידישקייט,
צו חורה ומצחוח, איך יעט קען ער זיך אפרוען פון די ארבעט,
און גיין פארגעטען זיך מיט א צוועיטער עבודה - זען זיך
לערנען חורה, לענדנט אים אחס"פ איז ס'אייז ניט איז זיין, נאר כל זמן
עס איך געלביבן נאר א איז וואס מ"דארכ נאר מבדר זיין, טאר
ער זיט אוועק גיין פון די ארבעט נאר ער מוז זיך פארגעטען
וועיטער מיט די עבודה פון מעלה זיין: נאר א אידן און נאר
א אידן,

פונקט ווי עס איך געוווען בנוגע צו ביזח היס, איז ניט
קוונדייק אויף דעם וואס די אידן האבן שוין בעהאט איז זיין פיל פון
ביזח מצרים, און דערנאך האבן זיין געהאט איז זיין פיל פון ביזח
היס, פונדעסטוועגן, זויבאלד עס איך געלביבן נאר עניבים וואס
זיין האבן נאר ניט מבדר געוווען, האבן די אידן ניט געוואלט אוועק
גיין פון די עבודה פון ביזח היס, נאר זיין זיין געלביבן
צו מבדר זיין נאר אן עניין און נאר אן עניין, ביזח איז משה רבינו
האט זיין געדארפט אוועק געטען מעבודה זו בע"כ, עד"ז דארף זיין
די סדר בנוגע צו די עבודה פון מקרוב זיין אידן צו אידישקייט,
אד אע"פ איז ער האט שוין מקדב געוווען כמה וכמה מבני ישראל צו
יום"ץ, ובמילא וויל ער יעט גיין אפרוען זיך און ליגן שלפאן,
אדער ער וויל זיך איצטער פארגעטען מיט אן אנדר עבודה וואס
אייז מעד מתחאים לפוי דוחנו, וואס עס וויזט זיך אוים איז דאס איז

א געשםאקווערע עבودה, אדער דאס אייז טאקוּ א געשםאקווערע עבודה,
עד וויל זיין און לעדרגען תורה,

לערנט אונז אחש"פ איז ניגע וויפיל אידן עד האט
שוין מקרב געוווען בו חומ"צ, וויבאלד עם איז געליבן נאר א איזן
וואס עד האט נאר ניט מברד געוווען, איז ביז עם קומט משה רבינו,
וואס אחפסטוחא דמשה בכל דרא ודרא ביז צו דער רבי נשיא דזרכנו,

אונז זאגט עם איז יעט דארף עד אוועקביין פון די ארבעט און

אנהייבן גרייטן זיך צו א צווייטער ארבעט, טאד עד גיט

אוועק פון די עבודה פון מקרב זיין נאר אידן צו אידישקייט,

וادرבא, בניגע צו אידן, איז דאר יעדר איד אן "עולם מלא",
אייז וויפיל אידן עד האט שוין מקרב געוווען, איז אויב עם איז
געליבן נאר איזן אידן, איז נאר געליבן א GANZ WOULTE – אן
עולם מלא – וואס עד דארף נאר מברד זיין,

וואס דאס מיינט מען ניט גלאט א פשט, אדער א דרשא,
אדער אן עניין פון מוסר וכו', נאר דאס מיינט מען בניגע לפועל,
(זו) יעדר איינער וואס הערט דאס,

וואס ס'אייז דאר א זיבערע זאר איז איינער וואס טוט ניט
אין הפשעה, איז דאס גיט (סתם) וויל עד זיין א הולך בטל,
נאחרס איז וויל עד זיך איצטער פארבעמען מיט אן אנדרע
עובדה: עד העכנת איז עד האט שוין געתאן גענוג איז הפשעה
המעיינות, עד האט שוין מקרב געוווען איזו פיל און איזו פיל
איידן צו חומ"צ, איז יעט קען עד גיין פארבעמען זיך מיט אן
אנדרע עובודה, מיט לימוד התורה וכו', קומט דער טאג פון אחש"פ
אונז לערנט אים איז כל זמן עם איז געליבן נאר א אידן צו מתקן
זיין, איז וויפל עד האט שוין געתאן איז הפשעה המעניינות, איז
נאך געליבן אן עולם מלא – א גאנצע ווועלט – וואס עד דארף נאר
מתקן זיין, וואס דאס איז אפילו בניגע צו איין איד, עאכוב"כ איז
עד דארף טאן צו מקרב זיין א צווייטן אידן (נאך דעם) און א
דריטן אידן וכו', און עד דארף ליגז איז דעם אינגןץ, מיט
זיין גאנצע חיות, ביז איז און אופן איז אפילו וווען מ'ויל עם
אוועק נעמען מעבודה זו איז דאס בעל ברחן,

אונז מה-דאר איז בניגע צו ביזחת הים כפשוטו איז די הנגה
פון אידן געוווען באופן כזה, וואס דאס איז בניגע צו א דומט
(כסף וזהב כפסוטו), עאכוב"כ איז עם דארף זיין נאר א אידן, וואס דערנארך
כחא בניגע צו די עובודה פון מברד זיין נאר א אידן, וואס דערנארך
וועט דער איד אליין וווערן א MBER, עד אליין ווועט דערנארך מברד
זיין אנדרע אידן, ד.ה. עי"ז וואס עד ווועט מתקן זיין דעם אידן
וועט דערפוך ארויסקומען פירוח ופירדי פירוח עד סוף כל הדורות,

אונז דאס וואס עד רעדט זיך איז עד איז שוין א צדייק
גמר, עד האלט שוין נאר קרי"ס – ביי די דרגא פון "זה א-לי
ואנוהו", און דערצדו האט עד זיך שוין עומק געוווען בבייחת הים
(לאח"ז) – עד האט שוין אופגעטען מיט איזו פיל אידן, איז עד
שוין גרייט צו גיין מקבל זיין תורתו של משיח, ובמילא דארף עז
שוין מעד ניט טאן אין דעם – איז דאס בלוייז וואס עד פוילט זיך

- האדרונווען -

ונחה הוה בלחתי מוגה

הארעווון מיט זיך, במילא זונט ער זיך אן אנדער עבודה ווואט
זונט זיין גראינגעדר פאר ער, וכפוגם היזוע "מאזען דא נעכאנעס"
- קענען קענסטו נאר דו ווילסט ניט.

און דאס איז די הוראה פון אהש"פ: זונען עם קומט צו אויפט-
טאן מיט א צווייטן איז, איז ניט נוגע זויפיל אידן ער האט שוין
מרקבי געווונן, כל זמן עם איז געליבן נאר א איד ווואס מ'דארף
נאך מיט עם אויפטאן אין ענינים פון חומ"צ, ליגט אויף אים א
חייב צו פארגעטען זיך מיט עם, און ליגן אין דעם אינגבאנץ,
ע"ד וויא עם איז געווונן די הנגעה פון אידך בנוגע צו ביזח הים,
עם איז דא נאר אן עניין אין אהש"פ, וויא איז פארבוונדן
מיט די קביעות פון שנה זו,

אהש"פ איז בכלל פארבוונדן מיט די כנימה לא"י, וויאר זעם דער
חכלה פון יצימ"מ איז דאך ביאת הארץ, און בייז וויא ס'איז דא דער
זס"ד - וויא אקס"ד אין תורה איז אויר תורה - איז "והבאתי אחכט
אל הארץ וגו"י איז פון די לשונות של גאולה, זעט מען
דאך איז אהש"פ איז פארבוונדן מיט כנימת הארץ, וויא בשבייע שיל פאי
האט זיך גענדיקט יצימ"ס - און פון אהש"פ האט זיך
אנגעהויבן דער כנימה לא"ז,

וויא דערפאר בעפיגט מען, איז אויר שפטער, בשעת כיבוש
הארץ דורך יהושע, האט מען אングעהויבן דעם כיבוש יריזו באחס"פ,
וויא יריזו איז געווונן "מנועלה של ארץ", ובמיילא איז פארשטאנדיק
איז דורך אינגעטען יריזו האט זיך אングעהויבן דער כיבוש פון גאנץ
א"י,

און וויא דער חשבון וויא עם שטייט איז סדר עולם דבה, איז
בעסרא בניסן עברו את הידן, מצד טרחת הדרך האט מען געוווארט
איין טאג, און בי"א ניסן נמולו (הנולדים במדבר), בי"ד האבן
זוי געדראקט דעם קרבן פטח, און פון ט"ו בייז כ"א ניסן האבן זוי
געפראוועט פו"ט, און ביום כ"ב ניסן - אהש"פ - האט זיך אングעה-
הויבן די הכרנות צו כיבוש יריזו, און זיבן טאג שפטער - ביום
השבח - איז מען ארום געגעגען זיבן מלאל, און די אלע ענינים
זינגען געווונן אין א מסטר שבע, וויא עם וווערט דעדציילט אין
יהושע די אלע פרטימ, און בשבת האט זיך גענדיקט דער כיבוש
פון יריזו, (וויא דערפאר האט מען געזאגט כל החרס לה), וויאר זום
די שטאט האט מען אינגעטען ביום הש"ק),

- וויא ס'איז א פלא וויא דער סדר הדורות בריגינט אן
אנדער חשבון, און ער דערמאנט גאנט איז איז סדר עולם דבה
שטיט אנדערס -

עכ"פ קומט דאך אויס, איז איז די זיבן טאג פון כ"ב ניסן
בייז שבת כ"ח ניסן האט זיך אפגעטאן דער החלה וסיווס פון כיבוש
יריזו, וויא איז דאך פונקס וויא ס'איז דא ר' זיבן טאג
צווישן אהש"פ וויאם השבח בקביעות שנה זו, און ס'איז דאך
"נזכרים ונעים", איז בשעת מ'דערמאנט זיך אויף דעם עניין כדבעי,
ווערט דער "וועשים",

וויא דער עניין פון יריזו איז עבודה איז, וויא דער אלטער
ביב איז מסביר (לקו"ח מסע פט,ב) איז יריזו איז דער עניין פון

- רית -

הנחת התה בלתי מוגה

ר'יך, ווואס ר'יך איז פארבונדן מיט עבוזה האחפה, וכמָא' לבעל החוטם אגַן מתפלל, אוֹן אֶזְזִי זעט מען אוֹיף פוֹן דעם ווואס תפלהות במקומן חמדידין תקנום, ווואס דער עניין פוֹן אַקרבן איז דאך צו אוֹיפטאן דעם "ר'יך ניחח לה",

איז לפי קביעות ש.ז., ווואס דער קביעות איז בדוגמה ווי ס' איז געוווען בשעת כיבוש יריחו, ווערט נטעורר דער עניין התפלה אוֹן מען דארף איז דעם טאנ באו"א אַינְ זִיִּין עבודה,

ווואס ס' איז דא דער "כיבוש הארץ" ביי יעדן איינעם, ווואס עד רארף מאבן פוֹן זִיִּין "ארץ" אֵן "ארץ" סרכחה לעשות דצון קונה", דאס פועלט אוֹיף אלע זיינע עניינים, אוֹן דורכדעם ווואס עד נעמט אַינְ זִיִּין ארץ, נעמט עד איין דיGANZUA וועלט,

אוֹן דער "כיבוש הארץ" טוט זיך אוֹיף דורך יריחו - עבודה התפלה, ווואס פונקט ווי ס' איז געוווען בפסותה אַז אַידַן האבן איינגענו מען יריחו דורך תפלה, אוֹן דורך יריחו (מנעולה של ארץ) האט מען איינגענו מען גאנץ אֵי, עד"ז מאנט מען אַז עד זאל איינ- נעמען זִיִּין ארץ דורך עבודה התפלה,

אוֹן עד זאל ניט טענה אַז מראורייתא האט עד דאך שוין יוצאה געוווען עניין התפלה, אוֹן דערנארק איז תפלה מערנית ווי מדרבען וכו', אוֹן אפיקלו דעם דרבנן איז עד יוצאה מיס תפלה סתם, אוֹן פארוועס דארף ביי עם זיינ עבודה התפלה,

זאגט מען איים, אַז ס' איז דא דער בריזו פוֹן אלטן רבין, אַז דער ווואס וויאים ניט דער הכרח פוֹן עבודה התפלה איז "לא ראה מאורחות מימי", אוֹן ביז ווי ס' איז מבואר אין לקו"ח (בלק ע, ז, אַז תפלה איז ע"ד דער חוט השדרה שבאדם, ווואס דער חוט גייט ניק אַדרין אין מנין פוֹן די ח"י חוליות, אוֹן פוֹן די אברוי הגוֹף, אַבער דוקא דער חוט השדרה איז מעמיד דעםGANZUA גוף, ועוד"ז איז די עבודה התפלה אַין דער פרי פועלט אוֹיף דעםGANZUA טאב, אַז ממשך כל היום איז אוֹיף איים ניכר אַז דא אַיד ווואס האט היינט געדאווענט,

ובפרט ביום השבת, ווואס זיינ עביין העיקרי איז עבודה התפלה, אוֹן ביז מ'זאגט אַז די תפלהות פוֹן אַGANZUA וואך זיינגען עולה אין שבת, אוֹן די תפלהות החול זיינגען אַהרה פוֹן תפלה שבת, אוֹן די עבודה ביום השבייעי (שבת) ברײיניגט צו דעם יום השמייני, ווואס דאס גיים אוֹיף משיח, ז, ווואס כנור של ימוֹה"מ של פיאנה נימין, יבא זיבאלנו ובקروب ממש.

ד. אמר בעין שיחה עה"פ ויהי ביום השמייני וגו'.

ה. כרגע אוֹיף לרוגען אַפְסָוק אַין פ', השבוע מיט פירוש רש"י איז אין היינטיקער סדרה דא אַרש"י מיט צווידי דבוד המתחיל', ס, ווואס בידיע זיינגען לבוארה אינגעאנצן ניט פארשטיינדיק, אוֹן הגם אַז מפרש רש"י שטעלן זיך אוֹיף דעת אוֹן זיינגען דאס מבאר, איז אעפ"כ זיינגען די פי' ניט אַין דורך פוֹן פשוטו של מקרה,

- ווואס -

ז. בחוח הח' בלתי מוגה